

BERRIAK ETA GAI LABURRAK

GURE ILLAK

Aurtengo otsaillaren 17'an Madril'en il zitzaigun, ustekabean, José Vallejo jauna, Euskaltzaindiaren urgazlea.

Sevilla'n jaio 1896'garren urtean, Madril'go Unibertsitateko irakasle zan aspaldidanik, latin-filologia saillean, eta bere irakas-lanaren entzutea ezta berealakoan galduko. Asko baitira gidari paregabe onek latin-joskeraren mal-karretan barrena nekerik gabe eraman zituenak.

Iberikoari buruz ere jardun zuen, eta ez aurrerapenik gabe. Eta iberi-koarekin batean agitz gogoko izan zituen beti inguru oetako antzizñako izkun-tza guztiak.

Baita euskera ere. Neronek dakit ori iförk baiño obeto. Agertu nintzaio-nean ezagutzen eninduelarik, euskal-gaietan saiatzeko asmoa nuela eta bes-terik gabe, ateak bereala zabaldu zizkidan eta al zezakean guztian lagundu azkenera arte.

Zeruan gerta dedilla gizon prestu, irakasle argi eta adiskide eskuzabal au.

— o —

Udazkenean, au ere ustekabean, Henri Gavel jauna galdu dugu, Tolosa'ko Unibertsitateko irakasle izana eta leengo gizaldiko euskalari garaietan bizirik geneuzkan gutxietakoa. Oraindik orain ikusia genduen, Euskaltzaindiak Ba-yona'n eratu zituen batzarretan, beti bezain argi eta erne, urteak gora-beera Euskerari eta euskaldunoi aspaldidanik eskeifñi zigun maitasunak azken-azke-neraifño iraun du ain merezi onez ohorezko euskaltzain izendatua izan zan euskalari onengan.

Romanista zan lanbidez eta gaztelania eta kaskoia dira geienbat aztertu zituen izkuntzak. Sail onetan egin zituen lanen artean eztitut bi besterik aipatuko: *Essai sur l'évolution de la prononciation du castillan depuis le XIVe siècle*, Paris'en 1920, tesis-liburua, eta Justin Larreat, *Poésies gasconnes. Nouvelle édition annotée avec... une étude sur le gascon de Bayonne* par H. Gavel.

Euskerari buruz, berriz, or dago bere *Eléments de phonétique basque* bikaifña (1921), oraindik ere iförk ikuskatu gabe ezin utzi dezakean liburua gai orretan

argitasunik nai badu. **Grammaire basque** eder bat ere asi zuten: zoritxarrez etzan leen zatia besterik agertu eta Lacombe'rekin egiten ari zan bigarrenaren puska bat. Onako beste au euskal-literaturai dagokio: **Bereterrets**[s tilde-duna]en **khantoria (La Chanson de Bereteretch)**, Bayona'n 1924. Eta ezin konta-ala dira euskerari eskeifil dizkion lan laburrak: igazko **Via Domitia'n** bazetorren bat. Begi eriek etzuten arlotik baztertu.

Irakasle azkar eta jakintsu onek bazuen beste alde bat, ezagutu duten guztiek dakitenez: neker arkituko dugu gizon oberik, apalagorik eta atsegiñagorik. Edozeifin laguntzeko prest, ondo baiño obeto artzen zituen beti gazteagoak eta ezjakifagoak eta etzuen ifior arbuaiatu naiz orretarako biderik eman. Emen ez ezik, Tolosa'n erein zuen azia ere eztago euskerarentzat osoro galdua.

Goian bego.

L. M.

LAGUN-IZENAK: GABON ETA SANTURUN

Gerardo Lz. de Guereñu'k aldizkari ontan eman duen **Voces alavesas** lan jakingarrian, (**Euskera** III-1958, 173-367) izengoiti bezela jartzen ditu jende-izen bi: **GABON** eta **SANTURUN**: **María Gabón** (Amárita, 1594), **Santurun Mz. de Arbulu** (Lubiano, 1708), **Santorum de Arvi** (Ondategui, 1760).

Gabon egunean edo gabonetan jaioten ziran aurreri jartzen zioten **Gabon** izena («Natividad del Señor» erderaz) eta **Santurun, Santorum, Sanduru, Domu-Santuz, Domu-Santueta**n jaioten ziranai.

Ixurtza'n (Bizk.), jaiotzetako liburuan: **María Gabon de Sologuren Rementeria** (24-XII-1698), (ikusí H. V. B.: **Gabón, antropónimo euskérico**, BRSVAP aldizkarian, XV, 1959, 211-212). Santuru: Iruñe'an, **Sanduru** (1366, Rolde, Arch. Gen. Navarra); Deustu'n: **Santuru de Vengoechea** (1690: J. de Luzuriaga: «Paraninfo celeste», 8). Auek biok L. Mitxelena eta A. Irigaray'k jartzen dituzte **Nombres vascos de persona** lanean («Actes et Mémoires du Cinquième Congrès International de Sciences Onomastiques», T.º II, Salamanca, 1958). Ixurtzan: **Joan Santorum de Garay y Bilbatua** (6-XI-1958), jaiotz-lib. Iyorreta'n (Bizk.) **Santuruena** izena daukan baserri bat ba-dago.

Euskal lagun-izenai buruz ikusi: A. LUCHAIRE: **Sus les noms propres basques contenus dans quelques documents pyrénéens des XIe., XIIe. et XIIIe. siècles**, «Revue de Linguistique» XIV, 150—...; F. DEL VALLE LERSUNDI: **Una forma del femenino y el valor de la letra CH como diminutivo en los nombres de los guipuzcoanos de los siglos XV y XVI**, RIEV, XXIV, 176—..., eta **El valor de la letra CH como diminutivo en los nombres de los vascongados de los siglos XV y XVI**, RIEV, XXV, 192—...; J. DE URQUIJO: **Nombres vascos**, RIEV, V, 56-57; A. IRIGARAY: **Euskal-izenak**, «Argia»-n, 458'gn. zkn. (2-II-1930), **Les prénoms basques**, «Gure Herria» XIV, 479—..., **Contribución a la onomástica vasca**, RIEV, XXIV, 314—...; J. M.ª LACARRA: **Onomástica vasca del siglo XIII**, RIEV, XXI, 247—...; eta beste batzuk.

N. A. G.